

„Keď vám vláda stúpi na krk, je úplne jedno, či to spraví ľavo alebo pravou čížmou.“

Gary Lloyd

Obsah

Nie valu
str. 1

Výdavky na lieky sú vysoké
str. 2

Kritika INESS návrhu zmeny
odvodov pre živnostníkov a
dohodárov
str. 4

Dohody
str. 5

Poznámky k daňovo odvodovému
zaťaženiu živnostníkov na
Slovensku a stav v Česku
str. 5

Slovensko stráca konkurencie-
schopnosť
str. 6

Malá vláda - dobrá vláda II
str. 7

Seminár rakúskej ekonómie II
str. 7

The Liberty Camp
str. 9

Portugalsko: 5 rokov dekrimi-
nalizácie drog
str. 9

Nezmenené východiská
str. 10

Zdravotníctvo potrebuje aj
súkromné poistenie
str. 11

Pro/Anti Market
str. 12

Editorial

Richard Ďurana

Verím, že ste počas Veľkonočných sviatkov načerpali dostatok síl a dámy (zaiste proti svojej vôli) potužili obranyschopnosť svojho organizmu poriadnymi dávkami studenej vody. Na začiatok mám pre vás niekoľko informácií z domácej kuchyne. Mnohí z vás iste zaregistrovali, že sa INESS presťahoval. Nová adresa je: Na Vríšku 8, Bratislava.

Vo štvrtok 28. apríla v popoludňajších hodinách organizujeme medzinárodnú konferenciu **Malá vláda - dobrá vláda II**, ktorá bude zameraná na dôvody a možnosti skresávania výdavkov štátu. Prídte porovnať, v ktorej krajine robia poriadok vo verejných financiách úspešnejšie, či v Estónsku alebo u nás na Slovensku. Okrem ministrov financií Jürgena Ligiho a Ivana Mikloša budú o možných úsporách rozprávať prezident RÚZ Marián Juso a Radovan Ďurana z INESS. Viac informácií nájdete na strane 7.

Na konci júna organizujeme už piaty ročník **The Liberty Camp**, týždňové podujatie so zahraničným zložením účastníkov a 5 zahraničnými lektormi. Ak vás zaujíma filozofia, právo, etika či ekonómia slobody, neváhajte sa prihlásiť čo najskôr, o podujatie je každoročne mimoriadny záujem!

Minulý mesiac sa v Brusne uskutočnil už druhý ročník nášho vlajkového vzdelávacieho podujatia - **Seminára rakúskej ekonómie**. Počas štyroch dní vybraným vysokoškolským študentom okrem domácich lektorov prednášali renomovaní rečníci ako Dr. Tom Palmer, viceprezident Atlas Economic Research Foundation a riaditeľ CATO University či prof. Josef Šíma, rektor vysokej školy CEVRO Institut v Prahe. Viac informácií nájdete na strane 7.

Minulý mesiac sme publikovali ďalší **INESS Policy Note**, tentoraz venovaný štátnej podpore bývania. Táto podpora je podľa INESS spojená s veľkou mierou plytvania a zrušenie, alebo minimálne prehodnotenie týchto dotácií by ušetrilo štátnemu rozpočtu desiatky miliónov eur. Celý dokument nájdete na našej internetovej stránke.

V poslednom období rozvírilo relatívne pokojné slovenské vody niekoľko udalostí, ktoré budú/môžu mať významný dopad na naše peňaženky. Prvou je návrh odvodovej reformy, ktorá v priebehu niekoľkých týždňov niekoľko krát zmenila svoju podobu. Do verejnej diskusie prispel aj INESS, ako sa môžete dočítať v článkoch *Kritika INESS návrhu zmeny odvodov pre živnostníkov a dohodárov*, *Dohody*, *Poznámky k daňovo odvodovému zaťaženiu živnostníkov na Slovensku a stav v Česku*.

Stojaté vody rozčeriť aj návrhy na zavedenie permanentnej formy eurovalu - Európskeho stabilizačného mechanizmu zmenou Lisabonskej zmluvy. INESS má k spôsobu, akým eurozóna rieši svoje problémy od mája minulého roku kritický názor, ktorý prezentujeme aj v článku *Nie valu*.

V tomto čísle sa venujeme aj fungovaniu zdravotníctva, ktoré stále kváří množstvo neduhov. Jeden sa podarilo odstrániť - podľa Ústavného súdu je obmedzenie použitia zisku zdravotných poisťovní protiústavné. O ďalšom píšeme napríklad v článku *Zdravotníctvo potrebuje aj súkromné poistenie*. Pozrite si tiež porovnanie na strane 2.

A na záver ešte jedna výzva: **do 2. mája môžu zamestnanci poukázať svoje 2% zo zaplatenej dane. Ak ešte neviete, komu svoje 2% venujete, tiež navštívte našu stránku. Nájdete na nej všetky potrebné tlačivá. 2% z dane z príjmu sú dôležitým spôsobom financovania existencie a aktivít INESS. Za vašu podporu vám dopredu ďakujeme!** Budeme radi, ak informáciu o možnosti asignácie 2% pre INESS budete informovať aj vašich blízkych prípadne známych.

Príjemné čítanie!

Richard Ďurana

Nie valu

Juraj Karpíš

Pamätáte? Euroval mal byť dočasným fondom na zastrašenie „svorky špekulantov“. Bu bu bu nepomohlo. Ani nie za pol roka bolo treba vytiahnuť peňaženku a zacvakať účet za írskych bankárov a ich naivných veriteľov. Dnes do spoločnej peňaženky ruky strká Portugalsko. Toľko k efektívnosti riešenia, keď sa problém extrémnych dlžníkov pláta ďalšou pôžičkou.

V duchu hesla, že nič nie je tak trvalé ako dočasný štátny program, sa z eurovalu má od leta 2013 stať trvalý fond - tzv. Európsky stabilizačný mechanizmus. Načo je Európe,

ktorej jednotlivé krajiny sú už členmi Medzinárodného menového fondu? Na to, aby sa dali straty šikovnejších prehodiť na anonymnú masu zle organizovaných daňových poplatníkov, najlepšie v inej krajine. Slováci budú platiť vyššie dane a škrtat' v zdravotníctve a školstve, aby nemecký bankár neprišiel o zamestnanie, francúzsky investor o časť ziskov z pofidérnych bublinových investícií a grécky politik si mohol aj naďalej kupovať podporu dôchodcov dôchodkami vyššími ako priemerná mzda v krajine.

Slovensko, ktoré len nedávno bolestivo ozdravilo banky (za naše!) a má jeden z najnižších dlhov v únii doplatí dvakrát. Raz cez infláciu eura, ktorá je následkom tlačenia nových peňazí na úvery nesolventným bankám a nákupy odpadových dlhopisov periférnych krajín. Druhý krát, keď do čiernych bankových a fiškálnych dier pošle pôžičky cez euroval a ESM. Preto by sme mali účať na ESM odmietnuť. Keď ostatní skočia do studne, neznamená to, že musíme aj my. Nepotešíme síce EÚ, ale toto nie je súťaž v

obľúbenosti našich politikov na európskych večierkoch. Ide o zastavenie morálneho hazardu a fiškálnej nezodpovednosti, ktoré smerujú k rozkladu celej únie a v horšom prípade rozduchajú nacionalistické vášne. Nie, my nemáme žiadne nesplnené záväzky. Pravidlá boli totiž porušené samotným vznikom eurovalu - ktorý znehoval „európsku ústavu“ – Lisabonskú zmluvu.

SME, 11.4. 2011

Porovnanie

Výdavky na lieky sú vysoké

Pacient, ktorému lekári každý štvrtý deň predpísali liek, vybral celkovo za rok 348 balení. Urológ, ktorý za mesiac predpísal lieky za 49 tisíc eur – približne toľko, koľko jeho kolegovia predpíšu za rok. 233 tisíc poistencov Všeobecnej zdravotnej poisťovne, ktorí užívajú viac ako 10 druhov liekov a 170 tisíc pacientov, ktorým v rámci jedného mesiaca viacerí lekári predpísali ten istý liek. Predpisovanie drahých liekov, ku ktorým existuje lacnejšia generická alternatíva. Pacient, ktorý získal za jediný mesiac od ôsmich lekárov 13 balení toho istého lieku.

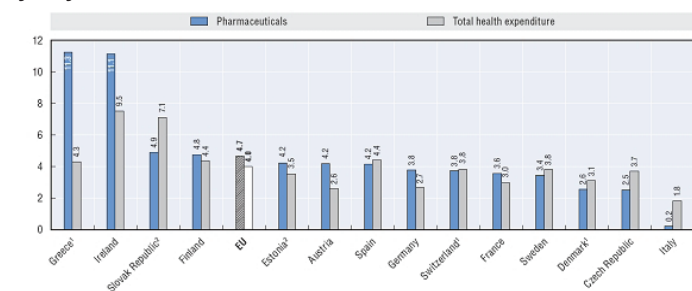
Anekdoty zdravotných poisťovní (zaznamenané v slovenskej dennej tlačí), ktoré si pripravujú pôdu pre nepríjemné škrtanie výdavkov alebo reálny problém slovenského zdravotníctva s plytvaním v liekoch?

Odpoveď nám pomôže nájsť aj medzinárodné porovnanie.

Rast výdavkov na lieky nie je slovenské špecifikum. Výdavky na voľnopredajné lieky a lieky na predpis dosiahli v roku 2008 v EÚ 180 miliárd EUR, približne 18% celkových výdavkov na zdravotníctvo (nevážený priemer). Počas posledných desiatich rokov narástli v únii priemerné výdavky na obyvateľa za lieky o takmer 50% (očistené o infláciu).

Kým v EÚ rástli výdavky na lieky rýchlejšie ako celkové výdavky na zdravotníctvo, na Slovensku to bolo ešte naopak. Rast celkových výdavkov bol jeden z najrýchlejších v EÚ a za dané obdobie dosahoval priemerne o infláciu očistených 7,1% ročne. Priemerný reálny ročný rast výdavkov na lieky v desaťročnici 1999/2008 na Slovensku patril k najvyšším v EÚ (4,9% vs. priemer EÚ 4,7%).

Priemerný ročný reálny rast výdavkov na lieky v porovnaní k celkovým výdavkom na zdravotníctvo 1998-2008

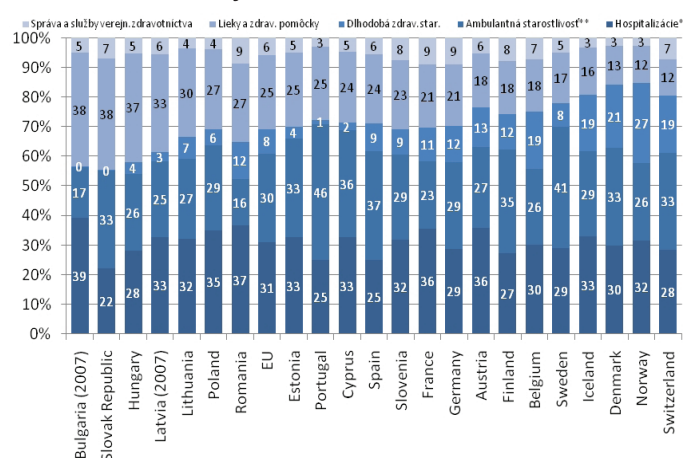

1. 1998-2007.
2. 1999-2008.
Source: OECD Health Data 2010; Eurostat Statistics Database.

Zdroj: Graf prebratý z Health at a Glance Europe 2010, OECD 2011.

Aj keď v tom nie sme sami, problém prívysokých výdavkov na lieky je u nás vypuklejší ako v iných krajinách. V ukazovateli podielu výdavkov na lieky a zdravotnícke pomôcky na celkových výdavkoch na zdravotníctvo s 38% spolu s Bulharskom suverénne v EÚ vedieme. Priemerný podiel výdavkov na zdravotnícke tovary je v EÚ 25% celkových výdavkov. Zdroje, ktoré neefektívne investujeme do liekov následne chýbajú v iných oblastiach zdravotníctva, ako sú napríklad ambulantná či lôžková starostlivosť.

Podiel výdavkov podľa funkcie na celkových výdavkoch na zdravotnú starostlivosť rok 2008 zoradené podľa výdavkov na lieky a zdravotnícke pomôcky

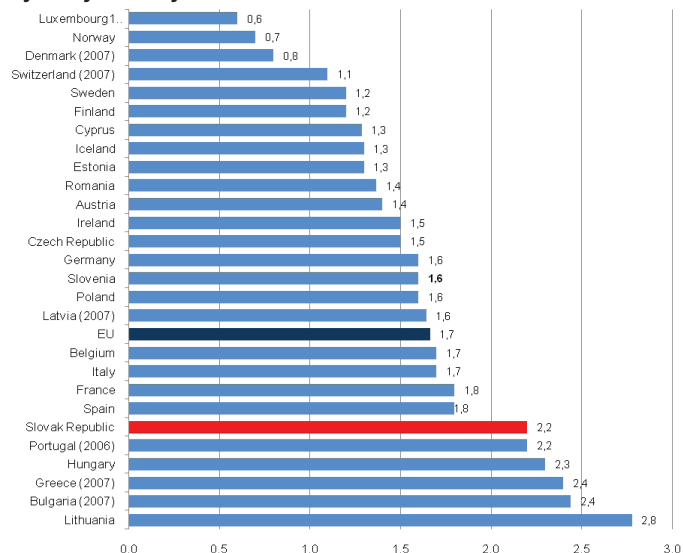
* Liečba a rehabilitácia hospitalizovaných pacientov v nemocniciach, centrách jednotlivej chirurgie a pod.

** Liečba a rehabilitácia v ambulantných, klinikách a ambulantných oddeleniach nemocníc, domáca starostlivosť a doplnkové služby.

Zdroj: Graf INESS spracovaný na základe údajov Health at a Glance Europe 2010, OECD 2011

To, že na lieky dávame relatívne k veľkosti ekonomiky viac ako iné krajiny, vidno na porovnaní k hrubému domácejmu produktu. V tomto ukazovateli sme nielen nad priemerom EÚ (2,2% vs. 1,7%) no i nad priemerom politicko-ekonomicko-historicky porovnateľných krajín, našich susedov z V4 (1,8%).

Výdavky na lieky ako % HDP rok 2008

1. Len lieky na predpis (ostatné krajiny vrátane voľnopredajných liekov)

Zdroj: Graf INESS spracovaný na základe údajov Health at a Glance Europe 2010, OECD 2011

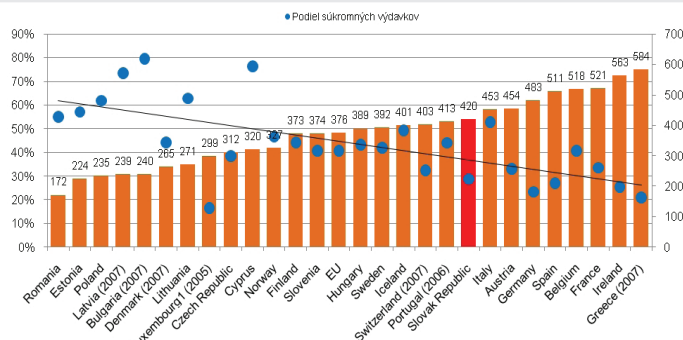
Umiestnenie Slovenska v predchádzajúcich dvoch porovnaní sa dá z časti vysvetliť ekonomickým zaostávaním - relatívnu chudobou. Ak platíme svetové ceny za lieky a zároveň máme relatívne nízky HDP či mzdy, podiel výdavkov na lieky na HDP alebo na celkových výdavkoch v zdravotníctve bude nutne vyšší než v bohatších krajinách s vyššími mzdovými nákladmi poskytovateľov. Toto vysvetlenie ale nepomôže v porovnaní absolútnych výdavkov na obyvateľa. V roku 2008 sme za voľnopredajné lieky a lieky na predpis (bez liekov, ktoré nakupujú nemocnice) dali 420 eur na jedného obyvateľa, čo je o 108 Eur viac ako priemer ostatných krajín V4 - 312 EUR (priemer celej EÚ - 376 EUR - sumy sú v parite kúpnej sily). Napríklad Švajčiari za lieky v tom istom roku zaplatili 403 EUR.

Per capita výdavky na lieky 2008 v EUR (upravené o paritu kúpnej sily, graf vpravo hore)

1. Len lieky na predpis (ostatné krajiny vrátane voľnopredajných liekov)

Zdroj: Graf INESS spracovaný na základe údajov Health at a Glance Europe 2010, OECD 2011

Zaujímavý je aj vzťah medzi podielom súkromných zdrojov na výdavkoch na lieky a ich absolútnou výškou. Asi príliš neprekvapí, že kra-

jiny s vyšším podielom úhrady zo solidárneho verejného poistenia zvyknú mať aj vyššie celkové výdavky na lieky.

Pohľad za hranice teda naznačuje, že na lieky dávame naozaj priveľa. Myslí si to aj dnešná vláda. Tu nájdete plánované zmeny v liekovej politike, ktoré majú viesť k zlepšeniu súčasného stavu.

Uvidíme, čo sa v tejto citlivej oblasti nakoniec podarí zmeniť.

Juraj Karpiš

Výdavky štátu

Víťazi a porazení (2008 - 2012)

Komentár: Porovnanie skutočných výdavkov za rok 2008 a východiská rozpočtu na rok 2012. Ministerstvo výstavby a reg. rozvoja v roku 2012 neexistuje, pre potreby porovnania bolo modelované na základe dostupných údajov na rok 2012 z návrhu rozpočtu na rok 2010. O výdavky regionálneho rozvoja boli znížené výdavky Ministerstva pôdohospodárstva a o rozvoj bývania a časti reg. rozvoja Ministerstvo dopravy.

Na predložené čísla je možné nazerať viacerými spôsobmi. Interpretácia prvého stĺpca by mohla byť, že rast domácich výdavkov zohľadňuje postavenie rezortu medzi prioritami. Vidieť, že školstvo „pribralo“ menej než doprava. Najviac pribralo Ministerstvo práce, výrazný je aj rast ministerstva zdravotníctva. Porovnanie prvého stĺpca z druhým zase poukazuje na to, kam tečú eurofondy. Práve školstvo je zjavne prioritou vtedy, keď ide o delenie Eurofondov. Explicitne to platí o životnom prostredí, regionálnom rozvoji, ale aj informatizácii pod Ministerstvom financií. Menšie úrady, cez ktoré netečú fondy, zase indikujú schopnosť znižovať/zvyšovať náklady na svoju prevádzku. Sulíkova Národná rada a protimonopolný úrad sú pozitívnym príkladom. Prečo ale vzrástli výdavky Štatistického úradu nie je celkom jasné.

	Rozdiel vo výdavkoch po odpočítaní EU fondov a prostriedkov na spolufinancovanie	Absolútny rozdiel vo výdavkoch
Všeobecná pokladničná správa	178%	178%
Min.výstavby a regionálneho rozvoja SR	-24%	92%
Správa štátnych hmotných rezerv SR	87%	87%
Min. dopravy, pôšt a telekomunikácií SR	12%	80%
Ministerstvo financií SR	-14%	67%
Ministerstvo životného prostredia SR	-55%	51%
Ministerstvo školstva SR	10%	39%
Ministerstvo zdravotníctva SR	19%	27%
Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny SR	25%	25%
Štatistický úrad SR	19%	19%
Najvyšší kontrolný úrad SR	12%	11%
Najvyšší súd SR	11%	11%
Ministerstvo spravodlivosti SR	10%	10%
Ministerstvo zahraničných vecí SR	9%	9%
Ministerstvo pôdohospodárstva SR	-15%	5%
Generálna prokuratúra SR	4%	4%
Úrad jadrového dozoru SR	2%	2%
Ministerstvo vnútra SR	-7%	-7%
Ministerstvo hospodárstva SR	-65%	-8%
Ministerstvo kultúry SR	-7%	-8%
Slovenská informačná služba	-9%	-9%
Kancelária prezidenta SR	-10%	-10%
Slovenská akadémia vied	-14%	-15%
Kancelária Ústavného súdu SR	-17%	-17%
Ministerstvo obrany SR	-22%	-22%
Úrad priemyselného vlastníctva SR	-25%	-25%
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	-26%	-27%
Úrad vlády SR	-24%	-28%
Úrad pre verejné obstarávanie SR	-27%	-29%
Národný bezpečnostný úrad SR	-33%	-33%
Kancelária Národnej rady SR	-35%	-35%
Úrad pre normal.,metrol.a skúšobníctv.SR	-37%	-37%
Protimonopolný úrad SR	-41%	-42%
S P O L U	27%	45%

Kritika INESS návrhu zmeny odvodov pre živnostníkov a dohodárov

1) Zavedenie superhrubej mzdy je správny krok, ktorý sprehľadní finančný vzťah medzi pracujúcim a štátom.

2) Úpravy daňovo odvodového systému smerujúce k jednému miestu výberu by mali znížiť administratívne náklady systému. No jednotný výber nevyžaduje radikálne zvyšovanie zaťaženia dohodárov a živnostníkov.

3) Zrovnoprávnenie zamestnancov, živnostníkov a dohodárov pri platení odvodov je z nášho pohľadu ťažko obhájiteľné, z nasledujúcich dôvodov:

a) Všetky tri skupiny majú rozdielne ekonomické postavenie. Živnostníci sú podnikatelia, nemajú garanciu budúceho mesačného mzdy, nechráni ich zákonník práce (nemajú garantovanú dovolenku, nemajú nárok na odstupné, výpovednú dobu, ručia celým svojím majetkom atď.), môžu sa dostať do straty alebo krachu a majú potenciál tvoriť nové pracovné miesta. Štatistika väčšiu zraniteľnosť živnostníkov potvrdzuje. **V krízovom roku 2009 klesol hrubý mesačný príjem člena domácnosti s prednostom SZČO o 33,5 Eur na 360,33 Eur (pod úroveň roka 2007), zatiaľ čo zamestnancom o 3,14 Eur na 429,8 Eur.***

Inštitút dohody predstavuje nástroj, akým môžu zamestnávateľia flexibilne vyriešiť náliehavé časovo obmedzené úlohy bez toho, aby na nich dopadali náklady sociálneho a zdravotného systému a viaceré náklady zákonníka práce.

b) **Slovenským problémom nie sú nízke odvody živnostníkov, ale vysoké odvody zamestnancov.** Ak je teda cieľom väčšie zrovnoprávňovanie, nech sa znižujú odvody zamestnancov namiesto zvyšovania odvodov živnostníkov

c) Živnostníci platia menej odvodov, ale keďže máme zásluhový systém, aj menej dostanú zo sociálneho systému. Ak im živnosť zvyšuje čistý príjem, je vecou ich zodpovednosti sporiť si na dôchodok. To by im mal štát spravidelne pripomínať, ale nenútiť ich zvyšovať svoju účasť na deficitnom a neudržateľnom prvom pilieri. Minimálny dôchodok je z tohto pohľadu krokom vedľa.

d) Návrh má znížiť čisté príjmy vyše 800 tis. dohodárov a 240. tis živnostníkov o cca. 96 mil. eur – tieto zdroje získajú zamestnanci. Dotácia zamestnancov sa dá však uhradiť aj z iných zdrojov. Napríklad na neefektívnu a neadresnú štátnu podporu bývania dá vláda 43 mil. eur ročne. Strata štátneho podniku Cargo za rok 2009 bola 126 mil. Eur. Alebo ďalšia navrhovaná zmena v rámci reformy, poskytnutie dotácie dnešným samoplátcateľom zdravotného poistenia, má stáť 41 mil. eur. Vo výpočte by sa dalo pokračovať.

e) Spravidlosť je v tomto prípade nesprávne použitý argument slúžiaci na ospravedlnenie

nie zvyšovania daňového zaťaženia. Inštitút dohody môžu využívať všetci zamestnanci a zamestnávateľia, nikto nie je zvýhodňovaný. Navrhované opatrenie oslabuje zamestnávateľov, znižuje flexibilitu pracovného trhu a vyháňa z neho časť dohodárov. Stráca sa totiž efektívny nástroj, ktorým zamestnávateľia mohli v čase krízy (aj dnes) reagovať na nestabilné objednávky a dávať prácu a odmenu ľuďom v zákazkách, ktoré neboli dostatočne veľké na ucelené pracovné miesto.

Ak štát pozná dohodárov a počet tých, ktorí tento inštitút spolu so zamestnávateľmi zneužívajú, prečo doteraz Ministerstvo financií nezverejnilo analýzu štruktúry príjmov dohodárov? Existuje alternatívne riešenie – zaviesť strop na ročné príjmy z dohôd. Hranicou by mohlo byť napríklad 2500 eur ročne. Podľa údajov za rok 2010 malo 91% dohodárov príjem z dohôd nižší ako 2000 eur, v priemernej hodnote 460 eur (o akom masívnom zneužívaní vláda vlastne hovorí? – 460 eur je superhrubá mzda minimálnej mzdy!)*. Podľa údajov Sociálnej poisťovne, ktoré máme k dispozícii za rok 2010, je distribúcia celoročných príjmov z dohôd nasledovná (zhruba 52% dohodárov má dohodu popri zamestnaní, ľavá os predstavuje počet ľudí s danou výškou príjmu z dohody):

- Od príjmu 5000 eur je agregovaná suma dohodárov až po maximum, poisťovňa eviduje ľudí s príjmami 100 000 eur ročne z dohôd.

- 62% – pol milióna ľudí má z dohôd ročný príjem nižší ako 500 eur (240 000 ľudí bez súbehu, 280 000 pracujúcich, ktorí si privyrobilo k vysoko zdanenej mzde).

- 145 000 ľudí malo ročný príjem z dohody nižší ako 50 Eur.

Nízkoпрíjmové skupiny by mali mať možnosť zvýšiť svoj čistý príjem. Dohody sú nástroj, vďaka ktorému si ľudia s nízkym príjmom môžu privyrobiť (a je jedno či majú príjem zo zamestnania alebo nie), a zároveň ich štát nenúti do podnikania (účtovníctvo, živnosť, podávanie daňového priznania, znalosť množstva zákonov a predpisov a pod.) Je to cesta pre zamestnancov, zamestnávateľov a nezamestnaných, ktorou sa v limitovanej miere môžu vyhnúť ťažkopádne odvodom a byrokraciou zaťaženému pracovnému pomeru. Stropom na dohody by sa zároveň zavreli dvere pre vysokopříjmové skupiny, ktoré by sa mali rozhodnúť, či chcú byť za-

mestnané alebo podnikateľ (pre ľudí s vyšším príjmom založenie živnosti predstavuje menšiu bariéru).

f) V návrhu koncepcie je veta: „Predpokladáme, že návrh môže mať negatívny efekt na početnosť dohôd a čiastočný prechod do čiernej ekonomiky, avšak môže mať aj pozitívny vplyv v prospech uzatvárania štandardných pracovných zmlúv (so skráteným pracovným úväzkom), čo môže zvýšiť úroveň zamestnanosti (najmä nízkopříjmových pracovníkov).“

Presunutie dohodárov do zamestnaneckých pomerov **nemôže** zvýšiť zamestnanosť, – teda ak ju nechápeme čisto ako štatistický konštrukt počtu pracovných miest. Jedná sa totiž len o zmenu jej formy. Naopak, návrh znamená zvýšenie marginálnych nákladov na prácu pre viac ako 800 tisíc ľudí (dohodári + SZČO). Nutne povedie k zániku niektorých dohôd bez ekvivalentnej tvorby nových pracovných miest a pozastaveniu niektorých živností bez následného zamestnania sa. Jednoducho sa časť tejto práce pri vyšších odvodoch neoplatí a zanikne. **Prítom 14% nezamestnanosť je asi najväčším súčasným slovenským ekonomickým problémom. Zvýšením odvodového zaťaženia stoviek tisíc nízkopříjmových ľudí (viac ako 80% SZČO platí odvody z minimálneho vymeriavacieho základu) tento problém iba zhoršíme.** Zvýšenie ceny práce dohodárov zároveň predstavuje reálne riziko ich presunutia do čierneho sektora ekonomiky... Stojí to za tých 100 mil. eur (2% príjmov Sociálnej poisťovne)?

Radovan Ďurana

Niektorí členovia INESS sú živnostníci a INESS tiež využíva inštitút práce na dohodu.

Poznámky:

* Nízky pokles v príjmoch rodín s hlavou v zamestnaneckom pomere môže byť spôsobený, tým, že štatistika nezohľadňuje dostatočne pokles miery zamestnanosti. Hoci predpokladáme, že aj po zahrnutí tohto efektu by bol pokles stále menší ako SZČO, vypovedajúcu hodnotu má aj samotná nižšia úroveň príjmov domácností SZČO.

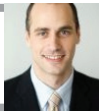
** Podľa nového návrhu by dohodári mali dostať z priemerného príjmu 460 eur (dohodári s ročnými príjmami nižšími ako 2000 eur) na dohodu 344,4 eur v čistom, ak predpokladáme, že uplatnia odpočítateľnú položku vo výške $1,5 \cdot \bar{ZM}$ ($460 \cdot 0,22 = 101,2$; $460 - 101,2 = 358,8$; $358,8 - 283$ (NČZD plná) = $75,8 \cdot 0,19 = 14,4$; $460 - 101,2 - 14,4 = 344,4$ eur).

Ak majú dnes dohodári efektívnu sadzbu dane z príjmov 10%, tak ich príjem poklesne zhruba o 70 eur oproti súčasnemu stavu.

eTREND, 9.3. 2011

Dohody

Juraj Karpiš

Z dohody sa okrem úrazového poistenia (0,8 %) a garančného poistenia (0,25 %) neplatia iné odvody. Reforma to má zmeniť, z dohôd sa majú po novom platiť odvody rovnako ako pri mzde. Ako hlavný dôvod sa uvádza snaha o spravodlivosť a zabránenie zneužívania tohto inštitútu na znižovanie odvodového zaťaženia.

Argument o „spravodlivosti“ pokrívajú – dohody totiž môžu využívať úplne všetci zamestnávateľa a zamestnanci.

Argument „zneužívania“ je z pohľadu správcu štátnej pokladnice legítimný, no otázne je, v akej miere k nemu naozaj dochádza a či výhody špeciálneho prístupu k dohodám neprevyšujú nad nevýhodami z dôvodu ich zneužívania.

Hľadiac na údaje o dohodách za rok 2010 sa zdá, že motív odvodovej optimalizácie pri uzatváraní dohôd o pracovnej činnosti neprevyšuje.

Deväťdesiatjeden percent dohodárov má

ročný príjem z dohôd nižší ako dvetisíc eur, priemer v tejto skupine je 460 eur, čiže ani nie jedna minimálna mesačná superhrubá mzda (460 eur).

Až u 62 percent dohodárov celoročný príjem z dohôd nepresiahol 500 eur a 145-tisíc ľudí malo ročný príjem nižší ako 50 eur.

Zdá sa, že dohody sa prevažne využívajú na to, na čo sa majú: umožňujú privyrobiť si tým, čo si nevedia alebo nechcú založiť živnosť, a zamestnávateľom zase poskytujú možnosť flexibilne riešiť vzniknutú potrebu pracovnej sily bez nutnosti nákladného vytvárania nového pracovného miesta, na ktoré nie je dosť práce alebo ktoré sa nemusí podariť dlhodobo udržať.

Zmena výrazne (13 % + 9 %) zvýši odvodové zaťaženie množstvu nízkopříjmových a nízkokvalifikovaných, ktorí dohody využívajú. Pritom polovica dohodárov má zamestnanie, je preto otázne, či im reforma v súčte čisté príjmy zvýši, alebo zníži.

Marginálne dohody, ktoré nie sú dostatočne produktívne na to, aby pokryli zdraženie tohto druhu práce, zaniknú. Zároveň sa zvýšia náklady dočasného zamestnávania nezamestnaných a zhorší sa podnikateľské prostredie zvýšením administratívnych nákladov zamestnávateľov (registrácia dohodárov na rôzne druhy poistenia), čo spraví trh práce menej pružným.

Je to vhodný krok pri 14-percentnej nezamestnanosti? Z hľadiska dosahu na nízko príjmovú, nízko kvalifikovanú pracovnú silu by bolo lepším riešením zavedenie ročného stropu na tieto príjmy napríklad vo výške 2500 eur.

Strop by znemožnil významnejšie využívanie tohto inštitútu na znižovanie odvodového zaťaženia napríklad 27 ľuďom, ktorí mali v roku 2010 príjem z dohôd vyšší ako 101tisíc eur.

SME, 14.3. 2011

Poznámky k daňovo odvodovému zaťaženiu živnostníkov na Slovensku a stav v Českej republike

INESS oceňuje snahu súčasnej vlády znižovať odvodové zaťaženie zamestnancov a administratívnu záťaž odvodového systému. Považujeme však za nešťastné východisko fiškálnej neutrality, nižšie odvody zamestnancov mali byť financované úsporami vo výdavkoch, nie zvyšovaním zaťaženia dohôd a živností. V nižšie uvedenom materiáli je súhrn podstatných faktorov navrhovaných možností reformy (aj Sulíkov návrh), ich vybrané dopady, a vybrané alternatívne riešenia. V závere je tiež popísané odvodové zaťaženie živnostníka a dohodára v Českej republike.

Súčasný stav

- Adekvátne porovnanie odvodového zaťaženia zamestnanca a živnostníka je možné dosiahnuť porovnaním superhrubej mzdy a hrubého zisku živnostníka (nie obratu živnostníka). Živnostník musí z príjmov hradiť náklady pracovného miesta, ktoré u zamestnanca hradí zamestnávateľ (elektrika, nájom a podobne). Pri 40% výdavkoch dosiahne živnostník hrubý zisk superhrubej priemernej mzdy 1176 Eur pri mesačnom príjme 1960 Eur
- V takom prípade zaplatí zamestnanec 5073 Eur odvodov a 1041 Eur dane. Živnostník 3262 Eur odvodov a 1385,2 dane. Celkovo zaplatí živnostník o 1467,7 Eur menej.
- Súčasný návrh reformy MFSR predpokla-

dá, že živnostník zaplatí 3528 Eur odvodov a 2035,3 Eur dane. Spolu o 951 Eur viac ako doteraz, čo bude o 551,9 Eur menej s „porovnateľným“ zamestnancom. Odvod na sociálne poistenie oproti súčasnému stavu klesne o cca 80 Eur.

Analýza súčasného stavu a dopadov návrhov MFSR

- Živnostník sa môže dostať do straty, i napriek tomu musí platiť minimálne odvody. Nemá garantovaný príjem, nesie podnikateľské riziko, je potenciálnym zamestnávateľom. To sú dôvody, kvôli ktorým by jeho daňovo odvodové zaťaženie mohlo byť nižšie.
- Sociálne a zdravotné poistenie nie sú rovnaké kategórie. Treba ich posudzovať osobitne.
- V zdravotnom poistení odvedie dnes SZČO o 538 Eur menej, ako „porovnateľný“ zamestnanec. Zdravotné poistenie nie je zásluhové, preto je možné požadovať, aby SZČO zaplatil porovnateľne veľa (či už formou ZO, alebo cez daň z príjmu)
- Sociálne poistenie má zásluhový charakter, a preto nie je nevyhnutné, aby SZČO a zamestnanec mali porovnateľné zaťaženie. Prvý pilier je v súčasnom stave neudržateľný a bude musieť podstúpiť zásadné reformy. Druhý pilier prináša minimálne zhodnotenie, a jeho budúcnosť je kvôli politickým rizikám neistá. Nie je preto namieste nútiť SZČO, ktorí sú z povahy podnikania jedinici

schopní plánovať budúce výdavky, vyššou mierou prispievať na dôchodkové zabezpečenie (návrh MFSR síce znižuje Sociálny odvod, ale zvyšuje transfer z dane z príjmu, a zvyšuje vymeriavací základ SZČO). Návrh MFSR zvyšuje minimálny vymeriavací základ pre sociálne poistenie z 329 Eur na 625 Eur (3*ŽM), čo môže pre živnostníkov na hranici ziskovosti znamenať koniec podnikania.

- „Nenasporenie“ si na dôchodok v prípade SZČO nie je primeraný argument pre zvyšovanie ich odvodového zaťaženia. SZČO obyčajne nemá na výber medzi rovnocennými možnosťami zamestnanie alebo živnosť.. Zvýšenie zaťaženia povedie v istej miere k zániku živností, verejná pokladnica tak čelí voľbe – dávku v hmotnej núdzi pre neaktívneho živnostníka počas produktívneho veku a počas dôchodku alebo doplatok (!) dávky v hmotnej núdzi (DHM) pre pôvodne aktívneho živnostníka na dôchodku. (MFSR, resp. Soc. Poistovnía by mala predložiť analýzu, aký je súčasný dôchodkový nárok dnešných SZČO, ktorí platia minimálne odvody – umožnilo by to budúci odhad výdavkov na DHN)
- Poskytnutie doplatku DHN k dôchodku by malo byť príjmové a majetkové testované. Taký mechanizmus dokáže zabezpečiť, aby dávka nebola vyplácaná SZČO, ktorí celoživotne daňovo optimalizovali, pričom boli schopní hromadiť bohatstvo. Z tohto dôvodu je rovnako nezmyselné požadovať zavedenie minimálneho dôchodku.

• Návrh de facto zdvojnásobí vymeriavací základ živnostníkov, ktorí, hoci nebudú platiť vyššie odvody (ale vyššie dane), budú mať nárok na dvojnásobný dôchodok. To zvyšuje budúce náklady dôchodkového systému a zároveň potrebnou dotáciou z daní z príjmu zvyšuje netransparentnosť dôchodkového systému (ak sa chceme vrátiť k zabezpečeniu dôchodkovému systému bez zásluhovosti, mali by sme to spraviť komplexne). Dopady na dôchodkový systém budú závisieť od toho, čo sa bude brať za veľičinu všeobecného vymeriavacieho základu, na základe ktorej sa zisťuje hodnota mzdového bodu. Ak sa ňou stane superhrubá mzda, tak nezmenené vymeriavacie základy by automaticky viedli k poklesu dôchodkovej náhrady živnostníkov – tento faktor by mal byť vyriešený pred novelizáciou zákona o Sociálnom poistení.

• Znižovanie odvodového zaťaženia o 4% v priebehu 4 rokov považujeme za nerealistický sľub.

Možné riešenia

• Súčasné nastavenie nie je nevyhnutné meniť. Počet živnostníkov za posledné dva roky nerastie. Obmedzenie daňovej optimalizácie je možné dosiahnuť znížením paušálnych výdavkov. Vymeriavací základ živnostníkov pre potreby výpočtu dôchodkov by mal byť po zavedení superhrubej mzdy upravovaný indexom 1,352.

• Ak má byť zaťaženie zvýšené, tak primeranou mierou by mohla byť reforma MFSR pri 13% Sociálnom odvode. Tá by zvýšila zaťaženie živnostníka o 492 Eur - zhruba o sumu rozdielu v Zdravotnom poistení medzi SZČO a „porovnateľným“ zamestnancom.

• V 13% odvode by v porovnaní s návrhom MFSR nebolo zahrnuté poistenie v práceneschopnosti (reálne zníženie odvodu asi o 1,5%)

Sulíkov návrh

• Zrušenie 40% paušálnych výdavkov – ich nahradenie mesačnou sumou životného minima cca 185 Eur, zrušenie min. vymeriavacích základov pre odvody, zachovanie 16 a 9 % odvodu, rovnaký vymeriavací základ pre odvody a dane

Analýza

• Zrušenie min. vymeriavacích základov umožní znížiť súčasné odvodové zaťaženie živnostníkov s nízkym ziskom.

• Zrušenie 40% paušálnych výdavkov a ich nahradenie ŽM sa nedotkne živnostníkov s nízkym ziskom (460 Eur). Umožní odlíšiť živnostníkov s reálnymi nákladmi. Pre súčasného živnostníka, s hrubým ziskom priemernej superhrubej mzdy by to znamenalo pokles paušálnych výdavkov na 10%, a ak by nevykazoval iné náklady, vzrástol by mu zisk na 21 300 Eur. Tento živnostník by mal stále nižšie zaťaženie o cca 500 Eur ako zamestnanec so super hrubou mzdou v porovnateľnej výške (1771 Eur mesačne, 21 300 Eur ročne)

Možné úpravy Sulíkovho návrhu

• Znížiť výšku sociálneho odvodu na 13% (alternatívne 15%) a zrušiť povinné nemocenské poistenie.

Daňovo odvodové zaťaženie živnostníkov v Českej republike

• Paušálne výdavky pre daňové účely väčšiny živností 60%, remeselníci, poľnohospodári 80%, osobitné skupiny, napr. advokáti

40%, 30% na príjmy z prenájmu

• Daňová odpočítateľná položka (ako zľava na daň – 24 840 Kč, na Slovensku 18 736 Kč (pri 4025 Eur NČZD), zľava na daň na dieťa 11 604 Kč (bonus na Slovensku 5880 Kč)

• Sadzba dane 15%

• Ďalšie zvýhodnenie – možnosť znížiť daňový základ o zaplatené hypotekárne úroky do výšky 300 000 Kč, 12 000 penzijné pripoistenie, 12 000 životné poistenie

• Vymeriavací základ pre sociálne poistenie – polovica daňového vymeriavacieho základu, min. 71 136 Kč – min. ročné odvody 20 772 Kč. Na Slovensku min. VZ 96 726 Kč, min. odvodová povinnosť 32 046 Kč.

• V ČR nie je SZČO povinne nemocensky poistená osoba.

• Vymeriavací základ pre zdravotné poistenie – polovica daňového vymeriavacieho základu (minimálne 142 tis. Kč – min. odvodová povinnosť 20 040 Kč ročne – na Slovensku min. VZ 92 310 Kč, min. odvod 12 923,4 Kč.

• Odvody nie sú daňovo uznateľným nákladom

Dohody

• Z dohody o vykonaní práce sa odvody neplatia bez ohľadu na výšku sumy. Ak je však príjem z dohody jediným príjmom, a za zamestnanca neplatí odvody štát, musí si platiť min. zdravotné odvody

• Z dohody o pracovnej činnosti sa odvody platia od necelých 2000 Kč.

Radovan Ďurana

INESS, 4.4. 2011

Slovensko stráca konkurencieschopnosť

Martin Vlachynský

Stabilizácia politickej situácie, lacná a pomerne kvalifikovaná pracovná sila, zjednotenie daňového systému, zefektívnenie viacerých administratívnych procesov, otvorenie trhov - to všetko prispelo k tomu, že Slovensko sa na začiatku tisícročia stalo regionálnym miláčikom investorov. Aktuálna kríza ukázala, že v ekonomike nie je oddychový čas pre nikoho.

Tiger alebo Ruženka

S prebudením hospodárskeho rastu Slovenska sa objavujú hlasy, že by sme sa opäť raz mali stať miestnym ekonomickým tigrom či akýmsi Singapurom regiónu. Odhodlanie je to chválhodné, ale vývoj z posledných rokov svedčí o opačnom trende. Pohľad do medzinárodných rebríčkov konkurencieschopnosti neukazuje tigre, ale šípovú Ruženku regiónu.

Rebríčky konkurencieschopnosti zostavujú viaceré významné inštitúcie, pričom zohľad-

ňujú desiatky až stovky kritérií, od cestnej infraštruktúry, až po výskyt malárie. Najvýznamnejší z nich, Global Competitiveness Index od Svetového Ekonomického Fóra, vykazuje medzi rokmi 2005 až 2010 prepad Slovenska o 24 pozícií, z 36. na 60. miesto. Môžu sa objaviť námietky, že západné ekonomiky sú vytlačované novými hviezdami, ako sú krajiny BRIC (Brazília, Rusko, India a Čína) alebo Malajzia. Faktom však ostáva, že štáty ako Švajčiarsko, USA či Singapur sa stabilne držia na čele už roky.

Pokles potvrdený

To, že Slovensko zaostáva najmä vlastnou vinou, vidieť pri pohľade na našich ekonomických súputníkov, teda ostatných deväť postsocialistických členov Európskej únie. V rámci tejto desiatky Slovensko po Lotyšsku zaznamenalo druhý najväčší prepád a je až siedme. Podobný trend je aj v iných rebríčkoch. V hodnotení The World Competitiveness Scoreboard prestížnej švajčiarskej

školy IMD sme v rokoch 2006 až 2010 zaznamenali najväčší prepád z celej postsocialistickej desiatky a umiestnili sme sa na 6. mieste (49. miesto globálne). V rebríčku Global Services Location od poradenskej firmy A. C. Kearney, zameranom na konkurencieschopnosť sektora služieb, Slovensko spadlo medzi rokmi 2007 až 2009 o 29 miest, najviac z celého rebríčka. Medzi krajinami postsocialistickej desiatky nám patrí posledné miesto.

Singapur vedie

Jedine v rebríčku Doing Business 2011, ktorý sa zameriava na byrokratické prekážky v podnikaní, sa Slovensko nachádza v rámci regiónu v hornej polovici, konkrétne na štvrtom mieste (41. globálne). Singapur je zaslúžene na prvej priečke. Na porovnanie - miestni podnikatelia potrebujú tretinu času na obstaranie daňových záležitostí a stačí im k tomu šestina platieb oproti slovenským podmienkam. Získať stavebné povolenie za-

berie 12-krát menej dní a firmu ide spustiť za tri dni, miesto našich 16 dní.

Liek na problémy

Ak chce slovenská vláda poslať našu krajinu smerom nahor, bude musieť k ozdravovaniu slovenskej ekonomiky pristúpiť oveľa razantnejšie. Napriek niektorým pozitívnym krokom, ako zverejňovanie zmlúv na internete, sme boli zatiaľ svedkami zvyšovania daní, zavádzania nových komplikovaných

odvodových povinností. Reforma Zákonníka práce, zefektívnenie dôchodkových fondov, ktoré sú dnes viac termínovanými účtami ako fondmi, privatizácia, alebo aspoň ozdravenie trápiacich sa štátnych podnikov, zefektívnenie administratívnych procesov, ako je platba daní, alebo stavebné povolenia - tieto dôležité kroky sú formálne v programe vlády, avšak keď príde na lámanie chleba, reči sa príliš nemenia na skutky, ako sme svedkami

zas a znova.

Slovensko sa nemusí stať Singapurom strednej Európy. Na začiatok stačí zastaviť prepád.

Autor je spolupracovník inštitútu INESS

Hospodárske noviny, 22.2. 2011

Konferencia Malá vláda - dobrá vláda II

INESS a SAKS organizujú medzinárodnú konferenciu s názvom **Malá vláda - dobrá vláda**. Druhé pokračovanie má rovnako ako to prvé (pozri decembrové číslo **Market Finance**) atraktívne obsadenie, ktoré sľubuje zaujímavé prednášky aj diskusiu. Týmto vás na ňu srdečne pozývame.

Cieľom konferencie, ktorá sa uskutoční vo štvrtok 28. apríla v hoteli Park Inn Danube na Rybnom námestí 1 v Bratislave, bude prezentovať dôvody a možnosti redukcie vládnych výdavkov pri príprave rozpočtu na rok 2012.

S plenárnou prednáškou na konferencii vystúpi **Jürgen Ligi, minister financií Estónska**. Vo svojej prednáške sa určite dotkne aj nepopulárnych škrtov v sociálnom systéme, ku ktorému estónska vláda v záujme konsolidácie verejných financií pristúpila.

Na konferencii ďalej vystúpia **podpredseda vlády SR a minister financií Ivan Mikloš, Marián Jusko, prezident Republikovej únie zamestnávateľov a Radovan Ďurana z INESS**.

Podrobné informácie vrátane detailného programu ako aj prihláškový formulár ná-

jdete na stránke <http://www.konferencia.saks.sk>.

RSVP: do obeda 27. apríla 2011. Počet miest v sále je obmedzený, rezervujte si preto miesto prosím čo najskôr.

Generálny partner konferencie:

Partneri podujatia:

Mediálny partner podujatia:

Seminár rakúskej ekonómie II

Juraj Galvánek

V dňoch 17.-20. marca sa v Brusne uskutočnil druhý ročník Seminára rakúskej ekonómie. Tento ročník bol štedrý na atraktívnych lektorov zo zahraničia i Slovenska a tak ako minulý rok aj tentoraz záujem vysoko prevyšoval kapacitu podujatia. Zo záujemcov bol vybraný výborný mix od študentov 1. ročníka vysokých škôl až po študentov doktorandského štúdia, či pracujúcich.

Po úvodnom privítaní účastníkov a ich krátkom predstavení ihneď nasledovala prvá z prednášok venovaná projektu INESS *Cena štátu*. Predniesol ju **Radovan Ďurana (INESS)**, ktorý do problematiky verejných financií aktívne zapojil študentov, čo vyústilo do živej debaty o opodstatnenosti tých-ktorých verejných výdavkov už počas prednášky.

Piatkový maratón prednášok výborne rozbehol **Ján Šebo z Independent Traders Club, o.z.**, ktorý prednáškou na tému *Špekulatívne obchodovanie na základe makroekonomických ukazovateľov s podnázvom Kde má „Rakúšan“ pravdu a ako ju využiť* zadosťučnil praktickému využitiu Rakúskej ekonomickej teórie. Ako človek z praxe, ktorý sa reálne pohybuje a obchoduje na burze,

zdôraznil kľúčovú úlohu fundamentálnej analýzy. Dôsledné pozorovanie indikátorov na trhu spolu s aplikáciou teoretických poznatkov Rakúskej školy vedie ku kvalitným odhadom budúceho vývoja trhu, čo sa dá na burze samozrejme následne využiť.

Nasledujúcim rečníkom bol **Juraj Karpiš (INESS)**, ktorý témou *Dolár vs. Euro - problémy experimentu s fiat peniazmi* poukázal na systémové chyby centrálného bankovníctva, ktoré vedú k rozširovaniu mýtov o inflácii a defláci, deformovaniu hospodárstva, narúšaniu signálov nedostatku v ekonomike (cien) a z toho prameniacych sekundárnych problémov v podobe tvorenia bublín a vytvorení priestoru na enormné zadlžovanie štátov.

Poobede patrilo zahraničným rečníkom, **senior fellow CATO institute a viceprezidentovi ATLASu, Dr. Tomovi Palmerovi a rektorovi CEVRO institute v Prahe, profesorovi Josefovi Šimovi**. Tom Palmer najprv v prednáške *Greatest Myths about Free market* trefne popísal mýty o slobodnom trhu, inak v spoločnosti bežne prijímané ako fakty.

V ďalšej prednáške *Law and Economics* Josef

Šíma poukázal na vzťah medzi ekonomikou a právom. Piatkové prednášky ukončil Tom Palmer so svojou druhou prednáškou *„The Benefits of Freedom of Trade and Travel“*.

Sobotu otvoril opäť Tom Palmer, ktorý svoju poslednú prednášku *Pre-government Social Security* zameranú na sociálny systém. Svoj pohľad uprel do minulosti, kedy bolo sociálne poistenie poskytované na báze dobrovoľnosti. Či už šlo o dobrovoľné poistenie, alebo o dobrovoľné poskytovanie sociálnej pomoci charitou a vzájomnými spoločenstvami. Ich počet však po rozbušení štátu výrazne poklesol a vplyvom jeho zásahov a regulácií momentálne už nie sú schopné plniť svoju niekdajšiu prirodzenú funkciu.

Josef Šíma výborne nadviazal na piatkovú prednášku Juraja Karpiša o menovom systéme témou *Deflácia - pre a proti*, kde vyvrátil mýtus o škodlivej defláci. Ak je deflácia v zmysle zníženia cenovej hladiny sprievodným javom recesie, poukázal na logické dôvody, prečo by sa ju štát nemal snažiť potlačiť v záujme nevytvárania opätovnej cenovej bubliny, ktorá bude musieť byť korigovaná ešte väčším poklesom cenovej hladiny, čo vyústí

do nekonečného cyklu.

Posledná prednáška Josefa Šímu *Ktoré služby trh poskytuje? Obrana a súdnicstvo na trhu* bola zároveň najkontroverzejšou. Nastolenie otázky, či by bolo možné tieto služby poskytovať efektívnejšie, ak by sme umožnili konkurenciu vzhľadom na dnešný štátny monopol, očakávane naštartovala výbornú diskusiu. Tá sa natiahla minimálne na dvojnásobok vyhradeného času, čo svedčí množstve nezodpovedaných a zaujímavých otázkach, ktoré takýto prístup nahliadania na obranu a súdnicstvo vyvoláva.

Večer bol venovaný moderovanej diskusii, kedy lektori odpovedali na rôzne otázky týkajúce sa všetkých odprednášaných tém, čo v konečnom dôsledku znamenalo zopár vyjas-

není niektorých nezrovnalostí a ďalšie obhadenie o nové myšlienky a argumentácie.

Po diskusii sa väčšina študentov presunula do baru, kde rovnako ako počas prvých dvoch večerov diskutovali s lektormi či medzi sebou do neskorých nočných hodín.

Posledný deň sa niesol v duchu témy *Intelektuálne vlastníctvo*. Prednáška **Richarda Ďurana (INESS)** rozprúdila zaujímavú diskusiu, ktorá doznievala aj po jej oficiálnom skončení. Následne boli študentom odovzdané certifikáty o absolvovaní Seminára rakúskej ekonómie, čo oficiálne ukončilo víkend nabitý prednáškami, diskusiami, a v prvom rade novými vedomosťami, zážitkami a známosťami.

Týmto tiež vyjadrujeme vďaka Nadácii Tatra

banky, ktorá podujatie finančne podporila, vďaka čomu sme mohli stlačiť ceny pre študentov na minimum. Všetci študenti si tiež odniesli zaujímavú literatúru a študijné podklady, čítaním ktorých môžu samostatne nadviazať na témy, ktoré sa na Seminári preberali.

Viac informácií ako aj fotogalériu nájdete na stránke podujatia www.iness.sk/srek/.

Podujatie podporila:

Tom Palmer

Josef Šíma

Ján Šebo

Richard Ďurana

Radovan Ďurana

Moderovaná diskusia (zľava: Radovan Ďurana, Juraj Karpiš, Martin Štefunko, Richard Ďurana)

naši študenti

naši študenti

odovzdávanie certifikátov

odovzdávanie certifikátov

odovzdávanie certifikátov

skupinová fotografia na záver seminára

INESS v lete organizuje už piaty ročník The Liberty Camp

Hotel Piatrová, Vrútky, 26. jún - 2. júl 2010

The Liberty Camp

Explore economics, entrepreneurship and philosophy while practising English

Hotel Piatrová, Vrútky, Slovakia

June 26-July 2 2011

INESS v spolupráci s The Language of Liberty Institute organizuje 5. ročník medzinárodného kempu LIBERTY CAMP, ktorý sa uskutoční v dňoch 26.6.-2.7.2011 v Hoteli Junior Piatrová vo Vrútkach.

Čaká vás päť dní strávených v príjemnom prostredí pod Malou Fatrou v spoločnosti zahraničných prednášajúcich a účastníkov z viacerých krajín. Predmetom diskusií bude ekonomický, politický a filozofický pohľad na slobodu, jej význam a hodnotu.

Diskutovať sa bude v angličtine, čo vám umožní nielen zlepšiť jazykové schopnosti, ale pomôže aj vytvoriť dostatočne kvalitnú

slovnú zásobu odborných termínov, ktorú využijete pri ďalšom čítaní odborných textov.

Viac informácií nájdete na podstránke kempu:

www.iness.sk/lec

Dajte vedieť o tomto podujatí aj vašim známym a priateľom. Kemp je určený pre všetkých, ktorým je téma slobody blízka, nielen vysokoškolským študentom.

Účastnícky poplatok je 120 EUR

Cena zahŕňa ubytovanie, stravu a poskytnuté vzdelávacie materiály. Rezervujte si svoje miesto už dnes!

Portugalsko: 5 rokov dekriminalizácie drog

Jakub Stračina

V júli 2001 vstúpil v Portugalsku do platnosti zákon o dekriminalizácii drog. Dekriminalizované boli všetky drogy, nie len marihuana. Štúdiu, ktorá sa zameriava na vyhodnotenie prvých 5 rokov dekriminalizácie (2001-2006) vypracoval Glenn Greenwald v spolupráci s CATO Institute v roku 2009. Štúdiu popisuje dekriminalizáciu, jej hlavné ciele a výsledky.

Dekriminalizácia

Dekriminalizácia sa vzťahuje na nákup a držbu za účelom osobnej spotreby. Tá je definovaná ako „množstvo dostatočné na 10 dní konzumácie pre jednu osobu.“ Dekriminalizácia však nie je legalizácia. Držba drog je stále nelegálna. Tí, čo sa jej dopustia, však nie sú predmetom trestného konania. Ide o priestupok a daná osoba nemôže byť zadržaná. Pašovanie a distribúcia ostávajú trestnými činmi, za ktoré hrozí 4-12 rokov väzenia.

Trestom za držbu drog je v zásade napomenutie, pokuta, alebo pokuta, ktorej odpustenie je podmienené vyhľadáním odbornej pomoci. Komisia, ktorá rozhodne o uložení trestu a nutnosti odbornej pomoci má vo svojom rozhodovaní značnú mieru slobody. Okolnosti, na ktoré sa prihliada sú typ užitej (držanej) drogy, fakt či šlo o spotrebu na verejnosti alebo v súkromí a posúdenie, či je daná osoba závislá alebo či šlo iba o príležitostné užitie. Najčastejšie k trestu nedôjde. V roku 2005 napríklad komisia riešila 3192

prípadoch. Z toho len v približne 15% prípadoch došlo k uloženiu sankcie.

Pri celom procese rozhodovania sa kladie vysoký dôraz na diskretnosť. Konzultácie s osobou, ktorá sa dopustila drogového priestupku, sú neformálne. Snahou je osobu v priestupkovom konaní nestigmatizovať a nevyvolávať pocit viny, ale pristupovať k celej veci ako k zdravotnému problému. Tento prístup vychádza z pozorovania, že strach z trestného konania a spoločenskej stigmy je hlavnou prekážkou pri vyhľadávaní odbornej pomoci. Zároveň sa mohli zdroje predtým

vynaložené na trestné konanie a väzenie použiť na liečbu a prevenciu.

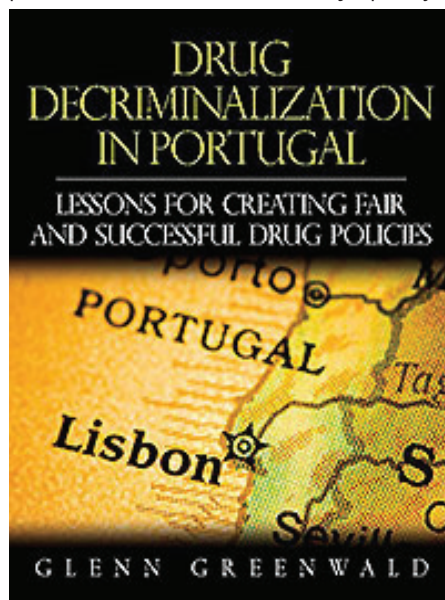
Dopady dekriminalizácie

Jednou z obáv bol vzrast drogového turizmu. Táto obava sa však nenaplnila. Od dekriminalizácie šlo v 95% drogových prípadov o občanov Portugalska, podiel občanov iných krajín EÚ bol blízko 0%.

Jedným zo spôsobov, ako merať rozsah užívania drog, je zistiť percento populácie, ktorá má s drogami osobnú skúsenosť. Od dekriminalizácie do roku 2006 zaznamenala táto štatistika vo vekovej skupine 13-18 rokov pre všetky typy drog pokles. Pre vyššie ročníky došlo v niektorých kategóriách k miernemu nárastu, čo sa dá z časti vysvetliť efektom kohorty. Dôležitým výsledkom je badateľný pokles konzumácie heroínu. Napríklad pre vekovú skupinu 16-18 rokov došlo za sledované obdobie k poklesu z 2,5 na 1,8%. Heroín predstavoval v Portugalsku v 90-tych rokoch veľký problém a zo zdravotného hľadiska predstavuje vysoké riziko, hlavne kvôli spôsobu jeho užívania.

Od dekriminalizácie začal stabilne klesať počet diagnostikovaných prípadov HIV a AIDS medzi drogovými závislými. Napríklad medzi rokmi 1999 a 2003 došlo k 17% poklesu. Za to isté obdobie pritom narástol počet ľudí podstupujúcich liečbu zo závislosti o 147%. Mierny pokles zaznamenal aj výskyt nových prípadov žltacku typu B a C.

V absolútnych číslach medzi rokmi 2002 a

2006 klesol počet úmrtí súvisiacimi s drogami pre každý typ drog. Od začiatku 90-tych rokov až po dekriminalizáciu pritom toto číslo narastalo. Pre opiáty (vrátane heroínu) toto číslo postupne kleslo z 281 na 133 v roku 2006.

Vo všeobecnosti Portugalsko bolo aj pred dekriminalizáciou aj po nej krajinou s relatívne nízkou mierou konzumácie drog. V roku 2006, teda 5 rokov po dekriminalizácii malo

portugalské obyvateľstvo vo veku 15-64 rokov najmenej skúseností s konzumáciou marihuany v EÚ. V prípade kokaínu je na tom v Európe od Portugalska lepšie len 5 krajín.

Záver

Na základe porovnania situácie z pred roku 2001 a po ňom dospel Glenn Greenwald k záveru, že dekriminalizácia pomohla Portugalsku v boji proti drogám. Zároveň sa výsledky javia ako veľmi pozitívne pri porov-

naní s krajinami, ktoré praktizujú politiku tvrdých trestov voči užívateľom drog. Celá štúdia, ktorá sa zaoberá mnohými aspektmi portugalskej dekriminalizácie je dostupná na stránkach CATO Institute.

Autor je spolupracovníkom INESS

INESS.sk, 3.3. 2011

Nezmenené východiská

Radovan Ďurana

Nové vedenie ministerstva financií sa vrátilo k starým poriadkom a východiská rozpočtu verejnej správy na budúci rok nielen pripravilo, ale na rozdiel od toho minulého aj zverejnilo.

V skratke sa dá povedať, že nás čaká znížovanie deficitu, ktoré nastane vplyvom opatrného znížovania výdavkov, ale hlavne vďaka vyšším daňovým a odvodovým príjmom. Budúci rok nám vláda plánuje zobrať o miliardu eur viac. Opatrnosť „šetrenia“ sa dá ilustrovať na príklade výdavkov na mzdy. Predpokladajme, že ekonomická situácia je na Slovensku podobná ako v Česku, kde podľa agentúrneho prieskumu medziročne vzrástol príjem len jednému človeku z desiatich. Takýto prieskum na Slovensku som nepostrehol, ale podobný výsledok indikuje aj Štatistický úrad, podľa ktorého príjmy domácností v roku 2010 v porovnaní s rokom 2009 klesli. Dá sa v takom prípade hovoriť o nezvyšovaní miezd štátnych zamestnancov vyplácaných zo zdrojov štátneho rozpočtu ako o šetrení? V rozpočte na rok 2011 výdavky na mzdy klesli len veľmi mierne, menej, ako bol ich kumulovaný rast v rokoch 2009-2010. O ozajstnom šetrení sa preto dá hovoriť len ťažko, ide len o reflektovanie predtým prehliadanej ekonomickej reality. Nezvyšovať mzdy navrhuje ministerstvo aj na rok 2012. Nie je to málo ambiciózný cieľ, vzhľadom na plánovaný, stále obrovský schodok 3 mld. eur a rastúci dlh? Estóni v minulom roku znížili výdavky na mzdy o 4 percentá. Ich dlh bol pritom 7 % HDP v roku 2009, oproti našim 36 % HDP. Chce nám tým vláda povedať, že škrtanie máme za sebou a rozpočtové organizácie či stovky príspevkových organizácií dnes fungujú maximálne efektívne a už môžeme štátnym zamestnancom len zamestnancov pridávať? Bohužiaľ, s východiskami nebol zverejnený plánovaný počet zamestnancov na rok 2012. Pravdepodobne k nejakému poklesu pracovných miest dôjde, aby mohol byť financovaný rast miezd vysokoškolských úradníkov (snáď) a zároveň celkový balík miezd zostal rovnaký. Pokles počtu zamestnancov o 3 % by zhruba znamenal rast miezd zostávajúcich zamestnancov o 3,1 %. Ktohovie, či k tomu dôjde, razantné škrtanie sa však neplánuje.

Podobná situácia je v prevádzkových výdavkoch, ktoré ešte v roku 2008 boli o 30 % nižšie, ako je plán na tento rok. Taký nárast neospravedlní ani kumulovaná inflácia a hádam ani administrácia eurofondov (bolo by to drahé presúvanie peňazí). Na rok 2012 sa plánuje 5 % pokles výdavkov. Chváľhodné, bodaj by prijaté zmeny v obstarávaní ušetrili. Ale ani najtransparentnejšia aukcia nezastaví zbytočné obstarávanie. Napríklad náklady na komerčný nájom, hoci verejná správa disponuje množstvom nevyužitých kancelárií.

Či výdavky za IT služby, ktoré verejná správa nevie (alebo nechce) centralizovať a radikálne znížiť. Lacnejšia prevádzka však diery v pokladnici nezalepí. Väčšina verejných výdavkov je daných zákonom. Tu je aktivita vlády ešte menšia, aspoň pokiaľ môžeme súdiť na základe možných nových konsolidačných opatrení (dohromady len 97 mil. eur). Škrtnie sociálnych dávok poskytovaných ľuďom s nadpriemernými príjmami sa zrejme opäť nebude konať, na transferoch obyvateľstvu by sa prijatím týchto opatrení ušetrilo slabých 7,3 mil. eur. Áno, návrh východísk verejnej správy nie je dokument, kde by mali byť

prezentované plánované reformy. Ale aký je teda účel tohto príkrátkeho zoznamu, ktorý opäť za úspory považuje vrátené investičné stimuly? V dokumente sa nájdú aj pozitíva. Obmedzenie niektorých výdavkov na bytovú politiku. Priznanie, že 6 % dotácia starých hypoték je nekresťanským plytvaním, ktoré malo byť zastavené už pred rokmi. Ak sa návrh neprijme, bude nás stáť ďalších viac ako 50 mil. eur. Rovnako snaha obmedziť výdavky na prémie k stavebnému sporeniu, hoci návrh je zbytočne opatrný. Táto štátna dotácia už dávno neplní funkciu stimulu obnovy bytového fondu, aj reklamy stavebných sporiteľní lákajú klientov na zhodnocovanie úspor, čo konštatuje aj analytická úderka Inštitútu Finančnej Politiky na ministerstve. Je poskytovaná flagrantne každému, kto si o ňu požiada (dokonca aj novorodencom). Podpisovanie nových zmlúv by malo byť zajtra zastavené a prémie pri súčasných zmluvách zdanené, podobne ako v Česku, ešte pred ich vyplatením. Uvidíme, či koalíčná rada prehltnie zmenu tejto hry, v ktorej sa z jedného vrečka berie a do druhého vracia. Vzhľadom na to, že podmienky ďalšej zbytočnej neadresnej redistribúcie, s názvom príspevok k hypotéke pre mladých, sa majú zmeniť tak, aby ho dostal takmer každý dlžník mladší 35 rokov, nie je namieste očakávať skreslenie prémie. Je fascinujúce, že mesiac sa vedie diskusia o zvyšovaní odvodov živnostníkov, ktorým chce vláda zobrať o 30 mil. eur viac ako doteraz, pritom len na stavebnej prémii sa ročne bezúčelne prešustruje 42 mil. eur a príspevok pre mladých nás už budúci rok bude stáť 15 mil. eur. Akoby sme mali dve vlády, jednu na výdavky a druhú na príjmy, ktoré o sebe nič nevedia. Vládi nemožno vyčítať, že nič nerobí, výdavky na prevádzku minimálne nerastú a snahy o šetrenie nesporne sú. Ale prístup a chýbajúca razancia presne zodpovedajú manažmentu platenému z daní. Máme čas, rast daňových príjmov to za nás vyrieši. Zadlžovanie budúcich generácií sa nekončí, akurát mierne spomaľuje.

.týždeň, 4.4. 2011

**Cenu štátu sme už vypočítali
Teraz nám ju pomôžte znížiť**

Venujte 2% z dane z príjmu INESS
Viac informácií na www.iness.sk

INESS

INSTITUTE OF ECONOMIC AND SOCIAL STUDIES

Zdravotníctvo potrebuje aj súkromné poistenie

Juraj Karpiš

V zdravotníctve sa má škrtiť. V ambulantnej a lôžkovej starostlivosti má dôjsť k racionalizácii a selektívnejšiemu zazmluvňovaniu zo strany poisťovní. Ministerstvo zdravotníctva ohlasuje zrušenie 10 - 15 percent lôžok, dominantná štátna Všeobecná zdravotná poisťovňa oznámila štyrom percentám svojich ambulancií, že s nimi neplánuje pokračovať v zmluvnom vzťahu.

Z hľadiska medzinárodného porovnania celkového počtu nemocničných lôžok výrazne nevyčnievame. Medzi rokmi 1995 a 2008 klesol počet lôžok na 1 000 obyvateľov z 8,3 na 6,6 - čo je síce viac ako európsky priemer (5,7) no menej než v Českej republike (7,3) alebo Maďarsku (7,0). V Británii majú lôžok o polovicu menej. Skôr ako absolútnym počtom lôžok a oddelení poisťovne argumentujú snahou o zvýšenie efektivity a kvality nakupovanej starostlivosti. Za nepríjemnými správami pre postihnutých poskytovateľov stojí aj snaha štátnej poisťovne zladit' výdavky s príjmami z poistného a zastaviť tvorbu dlhu, ktorý stúpal rýchlosťou 5 - 7 miliónov eur mesačne.

Práve bujnejúci dlh s následným oddlžovaním, striedajúce sa v slovenskom zdravotníctve so železnou pravidelnosťou dňa a noci, pripomína, že systém má od stabilizovaného stavu ďaleko.

Kroky zamerané na riešenie tohto stavu sú preto na mieste. V rokoch 2000 - 2002 sa na oddlženie použilo 9,6 miliardy prevažne privatizačných korún. Efekt týchto peňazí dlho nevydržal, čochvíľa bolo treba novú dávku.

Veriteľ, ktorý mal byť tým už naozaj posledným kolom záchrany systému z verejných zdrojov, nás stál 19,4 miliardy korún. Na porovnanie - bola to takmer polovica sumy, ktorú zaplatili všetky firmy na Slovensku na dani z príjmu za jeden rok.

Dnes už vieme, že tieto očakávania boli príliš optimistické. Dlž v zdravotníctve rástol aj po roku 2005, a to najmä v štátnych, netrans-

formovaných zdravotníckych zariadeniach. Nepomohli ani snahy jeho rast opticky znížiť tlakom ministerstva na posunutie investícií do budúcnosti a zo 60-miliónového dlhu v štátnych zariadeniach v roku 2005 sa do roku 2009 stal takmer triaplnásobok. Čiže 230 miliónov eur. Túto sumu v roku 2009 znížilo v novom tisícročí už tretie oddlženie, tentoraz vo forme „návratnej“ finančnej výpomoci za vyše 110 miliónov eur. Opätovný príchod bohatého strýčka s peňaženkou daňových poplatníkov urobil paradoxne hlupek z tých, ktorí sa dovtedy na úkor znížených miezd či ostatných nákladov snažili

dostať svoje hospodárenie pod kontrolu.

Zadlžovanie nemocníc nemusí mať nutne pôvod v neefektivitách, môže byť aj následkom nedostatku zdrojov z dôvodu príliš nízkych sadzieb poistného, ktoré nestačia pokryť sľubovanú zdravotnú starostlivosť. Celkové výdavky zdravotných poisťovní za spomínané obdobie narástli o nominálnych 35 percent, výdavky na lôžkovú a ambulantnú starostlivosť rástli rýchlejšie - o 75 percent. Rast príjmov však zadlžovaniu nezabránil - a tak je dnes medzi 25 najväčšími dlžníkmi Sociálnej poisťovne 10 nemocníc.

Súdiac aj podľa medializovaných prípadov rôznych nevýhodných nákupov zdravotníckej techniky či správ o podivnom hospodárení niektorých zariadení sa zdá, že rezervy v efektivitách, či už nákladovej alebo alokačnej, ešte skutočne existujú. Selektívne škrtky na základe porovnávania nákladovosti či kvality by mohli problém pomôcť riešiť. No systém do rovnováhy bez dodatočných zdrojov pravdepodobne nedostaneme.

Pomohlo by, keby politici konečne našli odvalu a občanovi povedali pravdu do očí. To, čo mu oni sľubujú, im za tieto peniaze nikto nedá. Vyčlenenie neprioritných diagnóz a zavedenie spoluúčasti hradenej zo súkromného pripoistenia by okrem nových zdrojov mohlo priniesť aj trochu zdravej súťaže o ne.

Hospodárske noviny, 24.3. 2011

Zaujímavá internetová adresa

200 rokov v 4 minútach

Hans Rosling úchvatným spôsobom počas 4 minút ukazuje, ako obchod a mier zvýšili očakávanú dĺžku života v 200 krajinách v priebehu posledných 200 rokov. Pozrite sa, akou formou sa dá spracovať 120 tisíc údajov do zábavnej a pritom ľahko uchopiteľnej formy vysvetľovania.

http://www.youtube.com/watch?v=jbkSRLYSojo&feature=player_embedded

Venujte INESS svoje 2% zo zaplatenej dane z príjmu a podporíte aj vydávanie Market Finesse

Všetky potrebné informácie vrátane predvyplnených tlačív nájdete na našej internetovej stránke www.iness.sk

OBCHODNÍK

časopis pre všetkých obchodníkov a investorov

Zaujímate sa o obchodovanie a investovanie?...

... my v tomto svete žijeme každý deň.

V novom čísle nájdete aj:

- Americký sen za komunistické peniaze
- Obchodovanie gapov pri zverejňovaní výsledkov spoločností
- Výhľad na najbližšie 2 mesiace očami špekulantov
- Fundamentálne a technické analýzy vybraných titulov

Jednoducho kliknite na:

www.itradersclub.sk

Pro/Anti Market

PRO MARKET

Šetriť sa dá, ukazujú príklady z Európy

Šetriť sa dá aj výraznejšie, než ako deklaruje slovenská vláda. Príkladom nech je Estónsko, ktorého minister financií príde 28. apríla prednášať na druhé pokračovanie našej konferencie Malá vláda - dobrá vláda. Napriek významnému hospodárskemu prepadu (skoro 14% HDP) tam skončili verejné financie v prebytku a dokonca znížili dlh - a to aj absolútne, nie len v pomere k HDP.

Pritom ešte v auguste tamojšie ministerstvo financií predpovedalo deficit na úrovni 1,3 % HDP. Cenou za tieto výsledky bolo znižovanie miezd vo verejnom sektore a znižovanie sociálnych dávok. Kde je vôľa, tam je cesta.

ANTI MARKET

Dánske „flexicurity“ v teste recesie pohorelo

Pred pár rokmi Dánsko vychvaľovali za ich „flexicurity“, stratégiu pracovného trhu založenú na flexibilnom prijímaní a prepúšťaní zamestnancov kombinovanú so štedrými dávkami v nezamestnanosti (najmä pre ľudí s nízkymi príjmami) a „aktívачnými“ politikami.

Bolo to pochopiteľné, keďže na začiatku

roka 2007 malo Dánsko najnižšiu mieru nezamestnanosti v EÚ - iba 3,4%. Pre porovnanie, južný sused Dánska Nemecko malo mieru nezamestnanosti 7,1% a jeho severný sused Švédsko mieru nezamestnanosti 6,7%.

Už vtedy tento prístup nebol až taký úspešný ako sa zdalo, pretože v Dánsku sa objavil problém „skrytej nezamestnanosti“, ale toto platilo rovnako aj pre Nemecko a Švédsko.

Avšak počas recesie v rokoch 2008-2009 nastal v Dánsku oveľa väčší prepád v zamestnanosti ako v Nemecku i Švédsku, a kým obidva štáty - Nemecko a Švédsko - teraz zažívajú obrovský nárast pracovných miest (taký obrovský, že v oboch krajinách je zamestnanosť v súčasnosti vyššia ako pred recesiou), Dánsko sa naďalej trápi s poklesom zamestnanosti.

Výsledkom je, že „skrytá nezamestnanosť“ v Nemecku aj Švédsku poklesla, nie však v Dánsku. Dánsko (7,9%) má teraz vyššiu mieru nezamestnanosti ako obe krajiny Švédsko (7,6%) a Nemecko (6,3%).

Kým zamestnanosť od r. 2007 vzrástla v Nemecku o 3% a vo Švédsku o 2,6%, v Dánsku je o viac ako 2% nižšia (počet odpracovaných hodín poklesol o 4%).

Treba podotknúť, že nemecký rast je o to výnimočnejší, že počet obyvateľstva v Nemecku mierne poklesol, zatiaľ čo vo Švédsku sa od roku 2007 počet obyvateľov zvýšil o 3% a v Dánsku bol nárast 2,1%.

Hlavný dôvod biednych dánskych výsledkov je v tom, že kým Nemecko (pozri Príbeh nemeckého úspechu na trhu práce v predchádzajúcom čísle MF) so Švédskom zlepšilo podnikateľské prostredie, dánska vláda v tejto oblasti nespravila nič prospešné.

Stefan Karlsson

Pre INESS preložil Erik Krchňavý

PODPORTE INESS!

INESS je nezávislá nezisková organizácia, ktorá uskutočňuje svoje aktivity vo veľkej miere vďaka podpore darcov. Ak sympatizujete s aktivitami INESS a radi by ste finančne prispeli k ich uskutočňovaniu, môžete tak urobiť bankovým prevodom na účet INESS: 266 475 2087 / 1100 (Tatra banka, a. s., Hodžovo námestie 3, 811 06 Bratislava). Do správy pre prijímateľa uveďte „Dar“.

Srdečne Vám ďakujeme.